

Kierunki rozwoju gospodarki morskiej na świecie

Kierunki rozwoju gospodarki morskiej na świecie

Eugeniusz Gostomski
Tomasz Nowosielski

Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego
Gdańsk 2023

Recenzent
dr hab. Marek Grzybowski

Redaktor Wydawnictwa
Jerzy Toczek

Projekt okładki i stron tytułowych
Filip Sendal

Skład i łamanie
Mariusz Szewczyk

Publikacja sfinansowana ze środków
Wydziału Ekonomicznego Uniwersytetu Gdańskiego

© Copyright by Uniwersytet Gdański
Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego

ISBN 978-83-8206-586-2

Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego
ul. Armii Krajowej 119/121, 81-824 Sopot
tel. +48 58 523 11 37, tel. kom. +48 725 991 206
e-mail: wydawnictwo@ug.edu.pl
wydawnictwo.ug.edu.pl

Księgarnia internetowa: wydawnictwo.ug.edu.pl/sklep/

Druk i oprawa
Zakład Poligrafii Uniwersytetu Gdańskiego
ul. Armii Krajowej 119/121, 81-824 Sopot
tel. +48 58 523 14 49

Spis treści

Wstęp	9
1. Morze jako podstawa funkcjonowania gospodarki morskiej	13
1.1. Znaczenie mórz i oceanów dla ludzkości	13
1.2. Definicja gospodarki morskiej	15
1.3. Kształcenie kadr dla gospodarki morskiej w Polsce	20
1.4. Szkodliwy wpływ na środowisko morskie zanieczyszczeń i zmiany klimatu na Ziemi	26
1.5. Status prawny mórz i oceanów	29
2. Tendencje rozwoju transportu morskiego na świecie	33
2.1. Istota i znaczenie transportu morskiego	33
2.2. Zarys historii międzynarodowego transportu morskiego	36
2.2.1. Handel morski w starożytności i średniowieczu	36
2.2.2. Wpływ odkryć geograficznych na przewozy towarów drogą morską	40
2.2.3. Rozwój transportu morskiego w okresie od rewolucji przemysłowej do wybuchu II wojny światowej	41
2.2.4. Kierunki rozwoju transportu morskiego po II wojnie światowej do 2005 r.	44
2.3. Formy organizacyjne współczesnej żeglugi morskiej	46
2.4. Wielkość i struktura przewozu ładunków drogą morską	50
2.5. Światowy transport kontenerów drogą morską	57
2.6. Skutki transportu morskiego dla środowiska naturalnego	64
3. Kierunki rozwoju światowej floty handlowej	67
3.1. Zmiany wielkości i struktury floty handlowej na świecie	67
3.2. Rozwój globalnej floty kontenerowej	77
3.3. Statki z alternatywnym napędem	81
4. Kierunki ewolucji gospodarki portowej na świecie	83
4.1. Istota portu morskiego, rodzaje i funkcje portów	83
4.1.1. Definicja portu morskiego	83
4.1.2. Rodzaje portów morskich na świecie	85
4.2. Modele zarządzania i finansowania portów morskich	88
4.3. Funkcje współczesnych portów morskich – istota i rodzaje	89
4.3.1. Charakterystyka głównych funkcji portowych	89

4.3.2.	Funkcja transportowa i przeładunkowa portów	91
4.3.3.	Funkcje handlowe portów morskich	91
4.3.4.	Porty morskie jako ogniwa w łańcuchach transportowych i logistycznych	92
4.3.5.	Funkcja przemysłowa portów	94
4.3.6.	Funkcja społeczno-cywilizacyjna portów	95
4.3.7.	Funkcja administracyjno-polityczna portów morskich . . .	95
4.4.	Historyczny rozwój portów w Europie	95
4.5.	Wielkość i struktura obrotów ładunkowych portów morskich świata	101
4.6.	Konieczność ochrony środowiska naturalnego w portach morskich	107
4.7.	Wyzwania ekonomiczne i technologiczne we współczesnej gospodarce portowej	113
5.	Tendencje rozwoju w przemyśle stoczniowym na świecie	117
5.1.	Ogólne kierunki rozwoju światowego przemysłu stoczniowego .	117
5.2.	Struktura rzeczowa i geograficzna przemysłu okrętowego na świecie	123
5.3.	Przemysł okrętowy w Polsce	128
5.4.	Wyzwania technologiczne i ekonomiczne dla przemysłu stoczniowego związane z ochroną środowiska morskiego oraz zwiększaniem efektywności energetycznej statków	134
6.	Ewolucja rybołówstwa morskiego na świecie	141
6.1.	Zarys historii połowu ryb	141
6.2.	Globalne zasoby ryb morskich	145
6.3.	Znaczenie portów rybackich dla rozwoju rybołówstwa morskiego na świecie	146
6.4.	Światowa flota rybacka w służbie globalnego rybołówstwa	149
6.5.	Wielkość i struktura globalnych połowów ryb morskich i owoców morza	152
6.6.	Połowy ryb przez polskie rybołówstwo morskie	156
6.7.	Eksport i import produktów rybnych	157
6.8.	Znaczenie ryb jako źródła pożywienia dla światowej populacji . .	162
7.	Trendy w morskiej żegludze pasażerskiej i wycieczkowej	165
7.1.	Przewozy pasażerskie i wycieczki morskie w czasach nowożytnych	165
7.2.	Pojęcie turystyki morskiej	166
7.3.	Podaż wycieczek dalekomorskich oferowanych przez operatorów wycieczkowców	169

7.4.	Popyt na wycieczki oferowane przez operatorów wycieczkowców	177
7.5.	Ceny wycieczek morskich	181
7.6.	Wpływ pandemii koronawirusa na turystykę morską	184
7.7.	Ekologiczne aspekty eksploatacji wielkich wycieczkowców	185
7.8.	Żegluga pasażerska i promowa na świecie	186
8.	Kierunki rozwoju światowego przemysłu offshore	189
8.1.	Pojęcie i narodziny przemysłu offshore	189
8.2.	Wydobycie ropy naftowej i gazu ziemnego z dna mórz i oceanów	191
8.3.	Rozwój morskiej energetyki wiatrowej	196
8.4.	Perspektywiczne formy przemysłu offshore	199
	Zakończenie	203
	Bibliografia	209
	Spis tabel	219
	Spis rysunków	223